

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

PROGRAM

medzinárodnej odbornej konferencie pod záštitou
ministerky školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

7.11. - 8.11.2019

Stredisko SÚZA, Bratislava

**PROGRAM XXVIII. ročníka odbornej konferencie
DIEŤA V OHROZENÍ**

ŠTVRTOK, 7.11.2019

8:30 - 9:00

Registrácia účastníkov (vstupný vestibul)

Coffee Break (vstupný vestibul)

9:00 - 12:20

PLENÁRNE ZASADNUTIE

(kongresová aula veľká)

Moderátorka: Darina Mikolášová

9:00 - 9:40 Slávnostné otvorenie a príhovory hostí

9:40 - 10:00 Janette Motlová

Potrebuje vôbec inklúziu?

10:00 - 10:20 Kateřina Valachová (ČR)

Najlepší záujem dieťaťa vo vzdelávaní

10:20 - 10:40 Marlo Thomas (USA)

Inklúzia v USA- aby každý študent zažil úspech

10:40 - 11:00 Coffee Break (vstupný vestibul)

11:00 - 11:20 Miroslava Hapalová

Pripravenosť škôl reagovať na rozmanitosť
vzdelávacích potrieb detí a žiakov

11:20 - 11:40 Alojz Nociar

Trendy užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov SŠ
na Slovensku od 1994 do 2019

11:40 - 12:00 Terézia Rosenbergerová

Na Slovensku je to tak. Týrané dieťa z pohľadu pedopsychiatričky

12:00 - 12:20 Diskusia

12:20 - 14:20 Obed (reštaurácia)

Program vo vstupnom vestibule:

12:20 - 14:20:

Živá knižnica 1: **O det'och ústami rodičov**

Posterová sekcia

Oba dni konferencie počas všetkých prestávok:

Živá knižnica 2: **Národný projekt Štandardy - ľudia a príbehy**

Predajný stánok VÚDPaP: časopisy VÚDPaP, testy RR screening,
knihy vydavateľstva Portál

Predajný stánok „Abeceda trocha inak“: edukačné kartičky

SEKCIA I.

Inkluzívne vzdelávanie

(kongresová aula veľká)

Moderátorka: Bronislava Kunderátová

14:30 - 15:10 Marlo Thomas (USA)

Argument pre kultúrne vnímavé vyučovanie

15:10 - 15:30 Viktor Križo,
Zuzana Krnáčová

Odborný tím pri podpore komplexnej starostlivosti
o deti v riziku v školskom prostredí

15:30 - 15:50 Coffee Break (vestibul)

15:50 - 16:10 Barbora Vodičková

Inklúzia očami praxe v materskej škole

16:10 - 16:30 Zdenka Valeková

Žiak so špecifickými poruchami učenia v procese
inklúzie v bežnej základnej škole

16:30 - 16:50 Elena Kopcová

Zlepšovanie školskej asistencie v inkluzívnom
vzdelávaní (IMAS) na Slovensku a v EU

16:50 - 17:10 Michal Čerešník

Vzťahová perspektíva inkluzívneho prístupu

17:10 - 17:30 Diskusia

14:30 - 17:30

SEKCIA II.

Násilie v škole a v rodine

(kongresová aula malá)

Moderátorka: Judita Malík

14:30 - 14:50 Judita Malík

Násilie inou optikou

14:50 - 15:10 Janka Šípošová

Obete násillia a ich sekundárna viktimizácia

15:10 - 15:30 Eva Mydlíková, Peter Patyi,
Denisa Vargová, Ľubica Nicolussi

Rapid testy pre včasnú diagnostiku syndrómu CAN

15:30 - 15:50 Coffee Break (vestibul)

15:50 - 16:30 Irit Luzia, Yael Abraham (Izrael)

Fenomén mladých páchatel'ov sexuálneho násillia

16:30 - 16:50 Lenka Nemcová

Pomoc v online priestore počas suicidálnej krízy

16:50 - 17:10 Branislav Kožuch

Inovatívne intervenčné nástroje využiteľné pri
eliminácii extrémizmu mladých ľudí

17:10 - 17:30 Diskusia

SEKCIA III.

Prevenca rizikového správania

(salónik 2)

Moderátorka: Eva Smiková

14:30 - 14:50 Eva Smiková, Zuzana Vojtová,
Alena Kopányiová

Prevenca rizikového správania detí a mládeže-
možnosti a limity

14:50 - 15:10 Alojz Nociar

Ponuka alkoholu od dospelšej osoby a pitie
s následkom podnapitosti a opitosti vo vzťahu
k užívaniu marihuany

15:10 - 15:30 Zuzana Dankulincová

Úloha rodiny, rovesníkov a školy v zmierňovaní
emocionálnych problémov a problémov v správaní

15:30 - 15:50 Coffee Break (zadná kaviareň)

15:50 - 16:10 Ľubomír Tichý

Prevenca rizikového správania v školskom prostredí-
príklady zlej praxe

16:10 - 16:30 Martin Valach

Postavenie prevencie v mediálnej výchove

16:30 - 16:50 Erik Papp

Prevenca extrémizmu v podmienkach strednej školy

16:50 - 17:10 Jan Kožnar (ČR)

Výcvik v skupinových formách korektívnej
a psychoterapeutickej práce s deťmi a mládežou
(história a súčasné vyhliadky)

17:10 - 17:30 Diskusia

17:30 - 18:00 Coffee Break (vstupný vestibul)

ŠTVRTOK, 7.11.2019

(kongresová aula veľká)
Moderátorka: Darina Mikolášová

PIATOK, 8.11.2019

(vestibul, kongresová aula veľká)

18:00 - 19:00 **Ocenenie Osobnosť poradenstva**

Od 19:00 **Večerný raut (kaviareň, bar)**

Všetci účastníci konferencie sú srdečne vítaní!

8:00 - 8:30 **Registrácia** (vstupný vestibul)

Coffee Break (vstupný vestibul)

8:30 - 8:50 **Ol'ga Zápotočná, Kamila Urban**

Vývin raných jazykových kompetencií u detí zo sociálno-ekonomicky znevýhodňujúceho prostredia

8:50 - 9:10 **Magdaléna Špotáková**

Rozumejú deti z marginalizovaných rómskych komunít jazyku učebníc?

9:10 - 9:30 **Coffee Break** (vstupný vestibul)

Pozn. k workshopom: Na všetky workshopy je možné sa prihlásiť počas registrácie. Počet miest bude limitovaný. Workshopy sú bezplatné. Požiadavkou na workshop Dr. Stelzera sú výhradne anglicky hovoriaci účastníci.

Pozn. k prednáškam: Vystúpenia zahraničných lektorov budú tlmočené do slovenčiny.

9:30 - 11:30

SEKCIA IV.

Rodina, rozvody, mediácia
(kongresová aula veľká)
Moderátorka: Dagmar Kopčanová

**9:30 - 9:50 Dagmar Kopčanová,
Bronislava Švehláková**

Odborná poradenská pomoc rodinám
v rozvodovom konflikte

9:50 - 10:10 Jana Pružinská

Rodinná mediácia a starostlivosť o maloleté dieťa
rozvádžajúcich/rozchádzajúcich sa rodičov

10:10 - 10:30 Andrea Cisárová

Deti v medzinárodnom priestore a ich ochrana
v kompetencii štátu

10:30 - 10:50 Ivan Lukšík

Kvalita života detí v manželstve a v kohabitácii

**10:50 - 11:10 Lucia Hargašová,
Jana Fúsková**

Ktoré formy rodičovstva považujeme za dobré?

11:10 - 11:30 Zuzana Gócze Kucharová

Práca so životnou históriou u dospelievajúcich
v náhradných rodinách ako prevencia ťažkostí
pri formovaní identity

WORKSHOPY I.

9:30 - 11:30

Michelle Fernandes (UK)

Medzinárodné štandardy pre raný detský vývin: Projekt
INTERGROWTH - 21
(kongresová aula malá)

9:30 - 11:30

José Stelzer (Kanada)

(pozn. iba pre anglicky hovoriacich účastníkov)

Úspešný model krízovej intervencie v komunite detí
a adolescentov so sebadeštruktívnym správaním
(salónik 1)

9:30 - 11:30

Martin Kmeť

Ako vytvoriť efektívny individuálny
výchovno - vzdelávací program?
(salónik 2)

SEKCIA V.

Dieťa v online priestore
(zadná kaviareň)
Moderátorka: Alena Kopányiová

9:30 - 9:50 Alena Kopányiová

Deti a mládež v online priestore z pohľadu rozvoja ich
socializácie

9:50 - 10:10 Daniela Husárová

Deti online: čo vieme o využívaní online priestoru
slovenskými školákmi?

10:10 - 10:30 Matej Čakajda

Národná koncepcia ochrany detí v digitálnom
priestore

10:30 - 10:50 Magda Petrjánošová

Sú deti online ohrozené? Ak áno, aké nástroje im dať
k dispozícii, aby to zvládli

10:50 - 11:10 Dominika Rajznerová

Krízová intervencia v online priestore

11:10 - 11:30 Natália Sláviková

Film ako edukačný nástroj pri ochrane detí v online
priestore

11:30 - 11:50 Coffee Break (vstupný vestibul)

WORKSHOPY II.

11:50 – 13:00

Na výber máte z nasledovných, paralelne prebiehajúcich workshopov:

Kristína Blažeková, Jana Fúsková

Ako sa nestratiť v online svete

(salónik 1)

Barbara Lášticová, Miroslav Popper

Zmierňovanie predsudkov ako cesta k inklúzií?

Použitie rovesníckych príbehov vo vzdelávaní

(salónik 2)

**Silvia Bronišová, Ľubica Kövérová, Beáta Sedlačková,
Bronislava Kundrátová, Magdaléna Špotáková**

Praktické skúsenosti z Detského centra pre vzdelávanie
a výskum - sociálny poradca ako člen multidisciplinárneho tímu

(aula veľká)

Ilan Manor, Dan Gendelman (Izrael)

Rozumové hry ako vzdelávací nástroj podporujúci sociálne,
emocionálne a kognitívne schopností detí

(aula malá)

Janette Motlová

Špecifiká práce s rodičmi detí z marginalizovaných
rómskych komunit

(zadná kaviareň)

Jana Váchová, Peter Vácha

Inkluzívne vzdelávanie s pomocou špeciálno - pedagogickej podpory
v rodinnom prostredí

(salónik 3)

13:00 - 13:30 Záverečný príhovor hostiteľky Janette Motlovej (kongresová aula veľká)

Ukončenie konferencie

Od 13:30 Obed (reštaurácia)

Štvrtok, 7.11.2019

ABSTRAKTY: Posterová sekcia

Alena Kopányiová, Eva Smiková

Dieťa v náročnej životnej situácii „výsluchu“ – nové možnosti a prístupy

V príspevku bude predstavená Metodika pre prácu s obeťami trestných činov v špeciálnych výsluchových miestnostiach, ktorá vznikla na základe medzirezortnej spolupráce VÚDPaP a odboru vyšetrovania úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru. Výsluchy detí sa budú realizovať v novom prostredí, kde je minimalizácia vizuálneho kontaktu medzi páchatelom, obeťou a ďalšími účastníkmi výsluchu. V Metodike okrem technickej časti sú sprístupnené informácie o vybraných problémoch vývinovej psychológie vo vzťahu ku komunikácii policajta s detskou obeťou, svedkom. V krátkosti sú popísané najdôležitejšie fázy výsluchu. Ponúknuté sú aj ďalšie techniky (anatomické bábky, detská kresba a kognitívne interview) facilitácie komunikácie medzi vyšetrovateľom a dieťaťom.

Kľúčové slová: špeciálna výsluchová miestnosť, dieťa, výsluch

Alexandra Bražinová

Program sociálneho a emocionálneho učenia - Zippyho kamaráti

Programy sociálneho a emocionálneho učenia (z angl. Social and emotional learning, SEL), ktoré sú v mnohých krajinách bežnou súčasťou vzdelávacieho programu, rozvíjajú u detí zručnosti potrebné pre zvládanie bežného života i veľkých záťaží.

Jedným z takýchto programov je program Zippyho kamaráti, ktorý sa už šesť rokov realizuje aj na Slovensku. Vytvorili ho odborníci britskej organizácie Partnership for Children už pred viac ako 20 rokmi a funguje v 31 krajinách sveta. Je to ročný program, ktorí s deťmi vo veku 5-7 rokov robia ich učiteľia či iní odborní pracovníci vyškolení v metodike. Hlavným cieľom je rozvoj zručností ako sú: spracovávanie pocitov, komunikácia, nadväzovanie a udržiavanie priateľstiev, riešenie konfliktov (vrátane šikany), zvládanie záťažových situácií, rozvoj empatie. Všetky lekcie sú hravé a interaktívne.

Účinok programu Zippyho kamaráti na sociálne zručnosti dieťaťa je priebežne evaluovaný. Podmienkou realizácie programu s deťmi pre učiteľa či odborného pracovníka (napr. školského psychológa, špeciálneho pedagóga, vychovávateľa) je absolvovanie jednodňového školenia pod vedením certifikovaných lektorov programu. Realizáciu programu na Slovensku zastrešuje občianske združenie Zippy (www.zippy.sk).

Eva Smiková, Zuzana Vojtová, Alena Kopányiová

Prevenca pitia alkoholu u mladých ľudí – skúsenosti s realizáciou lokálnej stratégie „Lokalizuj“

V posteru bude predstavený koncept lokálnej stratégie pre problémy s alkoholom, tak ako sa uplatňoval v 22 samosprávach (vrátane 2 slovenských: bratislavská mestská časť Rača a mesto Nitra) počas medzinárodného projektu „Localize It“.

V každej z vybraných SR samospráv sa uskutočnila analýza potrieb (RAR analýza) realizátorov preventívnych aktivít – CPPPaP, neziskových organizácií, miestnej samosprávy, polície a žiakov ZŠ a SŠ. Okrúhlych stolov sa zúčastnili predstavitelia miestnych samospráv, školstva, sociálnych vecí, represívnych zložiek. Individuálne a štrukturálne opatrenia sa v SR týkali oblastí: školy, festivaly, maloobchod, gastronómia a deti z rodín s problémami s alkoholom. Realizácia konkrétnych preventívnych aktivít (program PRE-RISK) na Slovensku sa uskutočnila v spolupráci s VÚDPaP a CPPPaP Bratislava III., CPPPaP Nitra a CPPPaP Bytča, ktoré môžu slúžiť ako príklady dobrej praxe pre kolegov v iných regiónoch. Výsledkom realizácie projektu je aj Príručka pre odborníkov k úspešnej realizácii lokálnej stratégie pre problémy s alkoholom.

Kľúčové slová: lokálna stratégia pre problémy s alkoholom, prevencia, Program PRE-RISK

Iveta Krajčirovičová, Marta Kapitáňová

Výchova a vzdelávanie žiakov s hluchoslepotou

Svojim príspevkom chceme poukázať na problémy, s ktorými sa žiak s hluchoslepotou musí denno-denne vysporiadať. Orientovať sa v prostredí, v ktorom sa nachádza, komunikovať so svetom, využívať zachované zvyšky zraku a sluchu....to z ďaleka nie je všetko. Pomoc sa človeku s titulom "hluchoslepý" dostáva v Evanjelickej spojenej škole internátnej v Červenici.

Kľúčové slová: hluchoslepota, mentálne postihnutie, pomoc a podpora

Iveta Schusterová

Kognitívna stimulácia u detí - prínos psychológa

V príspevku reagujeme na poznatok, že nervová sústava človeka je vnímavejšia voči vplyvom prostredia v období rýchleho rastu- detstva. Podľa Sternberga (2002) až 90% neuronálneho rastu končí v období okolo 6 rokov. Včasná kognitívna stimulácia nielen stimuluje rozvoj mozgu ale aj umožňuje naprávať porušené funkcie s väčším efektom , ako v dospelom veku. Úlohou psychológa v tíme fyzioterapeutov je nielen dôsledná diagnostika, ale aj ušitie stimulačného programu "na mieru" a podľa potrieb konkrétneho dieťaťa.

Kľúčové slová: kognitívny tréning, dieťa, neuronálny rast

Jaroslava Malček

Využitie prvkov arteterapie na rozvíjanie spolupráce prvákov SOŠ pre žiakov s telesným postihnutím

Cieľom posterového príspevku bude prezentovať zrealizované skupinové arteterapeutické aktivity na rozvíjanie spolupráce žiakov s telesným postihnutím v prvom ročníku strednej školy, v novovytvorenom, heterogénnom kolektíve počas adaptačného procesu na začiatku školského roka. Príspevok môžu využiť kolegovia v iných stredných či základných školách, pretože nimi môžu rozvíjať socializáciu detí. Prezentovaná výtvarná činnosť žiakov môže byť pomôckou otvorenia komunikácie medzi dvoma, viacerými, spočiatku neznámymi ľuďmi, spolužiakmi, vyvolávať radosť, viesť k dialógu, teda potencovať spoluprácu medzi mladými ľuďmi.

Kľúčové slová: adaptácia, spolupráca, žiak, arteterapia

Katarína Zborteková

Sebaponímanie a prežívanie adolescentov so sluchovým postihnutím v kontexte ich integrácie

Na základe longitudinálneho sledovania psychického vývinu žiakov s prelingválnou poruchou sluchu vzdelávaných formou integrovaného vzdelávania sme zaznamenali okrem pozitívnych aj faktory, ktoré sa javia ako rizikové pre psychický vývin. Medzi benefity tejto formy vzdelávania patria širšie akademické spôsobilosti a v kognitívnom vývine najmä rozvoj hovorenej reči a komunikačných kompetencií. Na druhej strane nízky sociálny status až sociálna izolácia v kolektíve počujúcich spolužiakov, stres spojený so sťaženým porozumením a osvojovaním si učiva v dôsledku komunikačnej bariéry, absencia kontaktov s rovnako zdravotne znevýhodnenými rovesníkmi. V kombinácii s nefunkčným rodinným zázemím môžu pri dlhodobom pôsobení negatívne intervenovať nielen do prežívania, sociálno-emocionálneho vývinu, do procesu formovania vlastnej identity v období dospievania i do zdravotného stavu. V príspevku informujeme o niektorých takýchto dôsledkoch u nami sledovaných adolescentov a navrhujeme aj nami overené konkrétne možnosti ich eliminácie ako sú napríklad interaktívne programy s triedou či forma tzv. obrátenej integrácie spĺňajúca požiadavky inklúzie.

Kľúčové slová: integrované vzdelávanie, nepočujúci žiaci

Ľubica Kročanová

Obrátená forma integrácie v špeciálnej materskej škole pre deti so sluchovým postihnutím

V príspevku informujeme o niekoľkoročnom experimentálnom overovaní modelu tzv. obrátenej integrácie intaktných detí medzi deti so zdravotným znevýhodnením (s poruchou sluchu a NKS) v rámci predprimárneho vzdelávania v špeciálnej materskej škole. Naším cieľom bolo prostredníctvom interaktívnych aktivít zameraných na podporu rečových kompetencií, komunikácie a na stimuláciu vzájomných interakcií detí so ŠVVP s deťmi bez postihnutia zvyšovať mieru ich vzájomnej akceptácie a sociálneho začlenenia.

Kľúčové slová: obrátená integrácia, dieťa so sluchovým a rečovým postihnutím, predškolský vek, špeciálna materská škola

Ľubica Kročanová

Včasné komunikačné interakcie dieťaťa so sluchovým postihnutím s matkou

Cieľom príspevku je poukázať na osobitosti komunikačných interakcií detí so sluchovým postihnutím v období ich včasného vývinu. Zameriavame sa na charakteristiku primárnych komunikačných dyád týchto detí s počujúcou aj nepočujúcou matkou. Poukážeme na súvislosti medzi formovaním komunikačnej interakcie matka - dieťa so sluchovým postihnutím a utváraním jeho neskorších kompetencií v jazykovej, sociálnej aj v kognitívnej oblasti.

Kľúčové slová: sluchové postihnutie, včasná komunikácia, komunikačná dyáda (matka - dieťa)

Martin Kmet'

Z predbežných výsledkov validizácie skríningového testu čítania s porozumením (CHITT)

Aktuálne sa overuje validita autorského nástroja - Skríningového testu (CHITT) zameraného na porozumenie čítanému textu, ktorého psychometrické charakteristiky sme v minulosti overili. Test je predovšetkým určený pre žiakov, ktorých materinský jazyk nie je slovenský. Získané predbežné výsledky u žiakov 5.ročníka bežnej ZŠ, ukazujú na vysoký vzťah s testom čítania s dopĺňaním slov (Mikulajová, M a kol. 2012). Autor predkladá aj niektoré zistenia a vzťahy s vybranými psychickými funkciami.

Kľúčové slová: čitateľská gramotnosť, skríning, čítanie s porozumením, žiaci základných škôl

Viacheslav Basaliukov

Úloha poradenstva v zložitých situáciách vzdelávacieho procesu

Článok je venovaný úlohe poradcu pri pomáhaní účastníkom výchovno- vzdelávacieho procesu v zložitých situáciách. Článok zdôvodňuje poradenstvo ako oblasť výchovno- vzdelávacej činnosti, určuje jeho obsah z hľadiska socializačných procesov. Uvádza sa analýza objektov, subjektov a štandardov poradenstva v oblasti výchovy a vzdelávania. Stanovujú sa hlavné odborné schopnosti a osobné vlastnosti poradcu. Odzrkadľujú sa rôzne druhy poradenstva a typy poradenských služieb (diagnostické, expertné atď.).

Kľúčové slová: poradenstvo, poradca, výchovno-vzdelávací proces, socializácia

Môže byť cross-modálna reorganizácia prostriedkom pre rozvoj kognitívnych a sociálnych zručností vizuálne deprivovanej detskej populácie?

Vizuálna deprivácia má významný vplyv na perceptuálne mechanizmy a kognitívny výkon, nevynímajúc sociálne interakcie. Mnohé štúdie poukazujú na úzke prepojenie vizuálnej percepcie a vizuálnych predstáv, spaciálnej kognície, motorického vývinu a propiocepce, v dôsledku zapojenia vizuálnej spätnej väzby. V súvislosti s neuroplasticitou boli popísané rozličné mechanizmy cross-modálnej reorganizácie, ktoré predstavujú významný potenciál pre perceptuálny vývin dieťaťa, v zmysle nahradenia deprivovanej funkcie inou. Na princípe konverzie operujú aj senzoricko-substitučné zariadenia, ktoré sú súčasťou rehabilitácie senzoricko deprivovaných osôb. Teoretická štúdia je zameraná na potenciál neurálnej reorganizácie u vizuálne deprivovaných detí, s cieľom poukázať aj na mnohé limity využívania senzoricko-substitučných zariadení u detskej populácie. V závere je diskutovaná otázka efektívnosti postupov, ktoré by mohli viesť k zvýšeniu kvality sociálnej interakcie vizuálne deprivovaných detí.

Kľúčové slová: senzorická deprivácia, vizuálna percepcia, cross-modálna reorganizácia, neuroplasticita, senzorická substitúcia, sociálne interakcie

Oľga Okálová

Koreláty očných pohybov a ich neuropsychologické súvislosti s diagnostikou vybraných vývinových oslabení v SR

Vedecké pozadie

Symptómy podobné vývinovým oslabeniam ako sú FASD, ADHD, autizmus, poruchy učenia, poruchy správania, kognitívne deficity a iné, je možné včas badať aj prostredníctvom merania očných pohybov. Pre Slovensko ide o nový spôsob neuropsychologickej diagnostiky a skríningu u detí a mládeže s využitím technológií I4Tracking©.

Metódy

Uskutočnilo sa elektronické vyhľadávanie literatúry (na US National Library of Medicine National Institutes of Health: 1963–2019 a SR Research – Eye Tracking Link) s cieľom identifikovať štúdie porovnávajúce vybrané vývinové oslabenia a očné pohyby aj u kontrolných skupín. Podrobne popisujeme očné pohyby a získaný súbor ich korelátov s vývinovými oslabeniami.

Záver

Aj keď je vývinová psychológia rozvinutou vedou, Slovensko ju v kontexte neuropsychológie limitujúco prelína. Neuropsychologické metódy spojené s meraním očných pohybov, ich merania na I4Tracking©, môžu účinne podporovať bežné psychometrické metódy psychológov, špeciálnych pedagógov, neurológov a môžu zlepšiť diferenciálnu diagnostiku a liečbu viacerých vývinových porúch, sledovaných klinickou obcou.

Kľúčové slová: neuropsychológia, očné pohyby, vývinové poruchy

Zlatica Jursová Zacharová, Barbora Riedl, Katarína Cabanová

Prieskum predsudkov žiakov prvého ročníka týkajúcich sa tmavšej farby pleti

Príspevok sleduje utvárajúce sa predsudky u detí slovenskej národnosti voči deťom s inou farbou pleti a replikuje výskum Clarka a Clarka (1947), ktorý sledoval ako hodnotia deti bábiku len na základe jej farby. Predkladaný prieskum približuje vnímanie odlišnej farby pleti u žiakov (46 %) a žiačok (64 %) prvého ročníka základnej školy vo veku 6-7 rokov (N = 63), na základe ich miery kontaktu s rómskou populáciou v školskom zariadení (nemajú rómske deti v triede, majú max. 30% detí rómskych a v triede sa nachádza viac ako 50% rómskych detí). Deti vo všeobecnosti preferovali biele bábiky pred tmavšími, pričom miera kontaktu s rómskymi deťmi sa odrazila v zníženej preferencii tmavších bábik a bábiky s ázijskými črtami. Tento trend bol pozorovaný ako u dievčat, tak aj u chlapcov.

Kľúčové slová: predsudky, deti, preferencie, rasová identifikácia

Janette Motlová

Potrebuje vôbec inklúziu?

Hovoriť o inklúzii a byť jej súčasťou. Slovo z ôsmich písmen, ktoré môže meniť kvalitu života detí v náročných životných situáciách. Je, či nie je inklúzia IN? Možno by sme o nej nemuseli tak veľa hovoriť, ak....

Kateřina Valachová

Najlepší záujem dieťaťa vo vzdelávaní

Vzdelávací systém plní výchovno-vzdelávaciu úlohu. Tak, ako sa mení spoločnosť, meníme sa aj my dospelí, deti, žiaci a študenti. Úspešnosť detí v škole významne ovplyvňuje jeho rodinné, sociálne i kultúrne prostredie, z ktorého pochádza alebo v ktorom žije. To všetko znamená výzvu pre učiteľky a učiteľov. Tiež to znamená zodpovednosť štátu zaistiť poctivé pracovné podmienky a profesijnú podporu učiteliek a učiteľov, tímy ďalších pedagogických aj nepedagogických pracovníkov a dostatočné zdroje pre financovanie škôl a zvyšovanie kvality vzdelávania. Vzdelávací systém musí byť účinne podporovaný sociálnym a zdravotníckym systémom. Ich nefunkčnosť alebo neúčinnosť sa nedá automaticky prenášať na učiteľky a učiteľov. Stredobodom je dieťa a jeho najlepší záujem. Vzdelávanie tvorí magický trojuholník dieťa, učiteľ a rodič. Bez úprimného spoločného úsilia o jeho harmóniu deti nedosiahnu úspech vo vzdelaní.

Kľúčové slová: najlepší záujem dieťaťa, vzdelávací systém, sociálna starostlivosť, pracovné podmienky, učiteľky, učelia

Marlo Thomas

Inklúzia v USA – aby každý študent zažil úspech

Príspevok prináša krátky prehľad politík a zákonov v USA, ktoré majú za cieľ viesť školy k zodpovednosti za to, ako sa študenti učia a dosahujú úspechy.

Miroslava Hapalová

Pripravenosť škôl reagovať na rozmanitosť vzdelávacích potrieb detí a žiakov

Podiel žiakov v špeciálnom prúde vzdelávania je na Slovensku takmer štvornásobne vyšší ako je európsky priemer. Jednou z príčin smerovania takmer polovice detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) do špeciálneho prúdu vzdelávania môže byť pocitovaná nepripravenosť zo strany vedenia a učiteľov v bežných školách na ich vzdelávanie. Tá sa v prieskume To dá rozum najvýraznejšie potvrdila vo vzťahu k deťom a žiakom so zdravotným znevýhodnením, a najmä u respondentov z materských škôl. Schopnosť škôl reagovať na rozmanitosť detí a žiakov je ovplyvnená množstvom problémov, ktorým pri ich vzdelávaní čelia. Týkajú sa nedostatočných organizačných, finančných, personálnych, ako aj priestorových podmienok. Okrem nedostatočného personálneho zabezpečenia podporných služieb sú problémom aj chýbajúce kvalitne spracované štandardy práce pedagogických asistentov a odborných zamestnancov, ako aj model ich vzájomnej spolupráce. Významnou prekážkou je tiež pocitovaná nepripravenosť učiteľov a učiteliek v bežných školách na prácu s deťmi s rozmanitými potrebami.

Zároveň, mnohé bežné ani špeciálne školy nemajú pri vzdelávaní detí so ŠVVP zabezpečenú dostatočnú externú podporu zo strany školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie. Skúsenosti účastníkov prieskumu s formou a kvalitou podpory zo strany poradní boli naprieč Slovenskom veľmi rôznorodé, čo okrem existujúcej personálnej a finančnej poddimenzovanosti poradní môže byť dôsledkom chýbajúcich štandardov kvality služieb poradenských zariadení, ako aj nedostatočného metodického vedenia samotných poradní v čase realizácie prieskumu.

Kľúčové slová: rozmanitosť vzdelávacích potrieb detí a žiakov, pripravenosť škôl na vzdelávanie detí a žiakov so ŠVVP, problémy pri vzdelávaní detí a žiakov so ŠVVP, externá podpora pre školy

Alojz Nociar

Trendy užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov SŠ na Slovensku od 1994 do 2019

Prezentuje sa prehľad hlavných výsledkov školských prieskumov: TAD (Tabak, alkohol, drogy) a ESPAD (Európsky školský prieskum o alkohole a drogách) u žiakov základných a študentov stredných škôl na Slovensku za minulé štvrtstoročie. Štúdia popisuje tiež celý rozsah indikátorov epidemiológie, tak ako sa začali používať na opis drogovej scény od roku 1994 a zaraďuje prieskumy do ich celku. Keďže cieľ národného protidrogového programu bol aj v zmapovaní celej slovenskej mládeže, stručne sa opisujú aj výsledky získané prieskumami u študentov vysokých škôl.

Výsledky 25-ročného mapovania drogovej scény u takmer 150-tisíc žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov možno zhrnúť takto:

Školské prieskumy TAD a ESPAD od prvej polovice deväťdesiatych rokov na Slovensku ukazovali trvalý a strmý nárast užívania celého spektra nelegálnych drog, najvýraznejšie sa to však prejavovalo u marihuany. Nárast sa prejavil oveľa výraznejšie u dievčat najmä pri alkohole a tabaku. Motivácia učiteľov pre účasť v školských programoch prevencie pri alkohole, tabaku a drogách neustále klesala.

V rokoch 2010 – 2015 sa trend k nárastu užívania drog skončil a začala sa prejavovať stabilizácia, alebo pokles užívania prakticky všetkých nelegálnych drog.

Popri tom sa začal tiež objavovať opačný trend pri legálnych drogách – tabaku a hlavne pri alkohole, kde do roku 2011 trval, alebo sa po stabilizácii obnovil opäť rast užívania týchto legálnych drog, pričom u dievčat bol rast užívania oveľa strmší.

Vo výsledkoch z rokov 2014 a 2015 trval mierny pokles užívania nelegálnych drog, avšak v TAD2018 a ESPAD2019 dievčatá bezmála dostihli chlapcov v nárazovom pití, pričom ich ale prekonal tak v pravidelnom fajčení, ako i v podnapitosti.

Záverom možno konštatovať prevládajúci trend k miernemu poklesu užívania drog po roku 2006, treba si však uvedomovať, že od začiatku prieskumov užívanie drog vzrástlo niekoľkonásobne; a spolu s tým rovnako vzrástli jeho aj bio-psycho-sociálne dôsledky.

Kľúčové slová: tabak, alkohol, drogy, indikátory, žiaci ZŠ, študenti SŠ, vysokoškooláci

Terézia Rosenbergerová

Na Slovensku je to tak. Týrané dieťa z pohľadu pedopsychiatričky

V kazuistike rozoberáme príbeh chlapca, ktorý je týraný svojim nevlastným otcom za účasti matky. Matka v minulosti týraná prvý manželom, otcom tohto dieťaťa, v druhom vzťahu sa história opakuje. Terajší partner vyrastá v prostredí málo empatickej výchovy a násilia, jeho agresivita je naučená. Starí rodičia pred pol rokom zistia, že chlapec je týraný, nevedia si rady, spoja so školou, škola dáva podnet na UPSVAR, ten na súd, a všetko končí. Sudkyňa zamietne žiadosť pre nedostatok dôkazov, prokurátor odmietne šetrenie pre nedostatok dôkazov, škola vyčkáva, UPSVAR nekoná návštevy v rodine ani zvýšený dozor... Dieťa chudne, do školy chodí s modrinami, prestáva sa učiť.

Kto pochybil, čo ďalej, kto dieťaťu pomôže...

Sekcia: INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE

Marlo Thomas

Argument pre kultúrne vnímavé vyučovanie

Keď sa študenti cítia zapojení a ocenení, tak sa viac angažujú a učia. Príspevok hovorí o dôležitosti kultúrne vnímavého vyučovania a podpory triedneho prostredia bezpečného pre identitu každého žiaka v inkluzívnych školách.

Viktor Križo, Zuzana Krnáčová

Odborný tím pri podpore komplexnej starostlivosti o deti v riziku v školskom prostredí

Odborný tím na škole predstavuje podpornú sieť postavenú na podpore potrieb, včasnej identifikácie rizík a zdrojov tak u žiakov, rodičov ako aj u ostatných zamestnancov školy a prepája prácu ostatných zamestnancov a externých subjektov na vytvorenie systému komplexnej starostlivosti. V príspevku tiež predstavíme kazuistiku dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktoré vďaka takejto komplexnej inkluzívnej podpore odborného tímu dokázalo v danom čase naplniť svoj potenciál. V príspevku dominuje spolupráca, sieťovanie, komplexný prístup, vzťahová väzba, sprevádzanie a supervízia.

Kľúčové slová: odborný tím, spolupráca, sieťovanie, komplexný prístup, vzťahová väzba, sprevádzanie, supervízia.

Barbora Vodičková

Inklúzia očami praxe v materskej škole

Materská škola je miestom, kde sa stretávajú deti z rôznych prostredí, s rôznou úrovňou vývinu a variabilitou potrieb. Je prostredím, kde možno odhaliť oslabenia vo vývine dieťaťa, ale aj závažnejšie problémy a je potrebné zo strany učiteľa/ky s týmto faktom rátať. Tu niekde môže byť začiatok inklúzie v školskom prostredí - vytvorením podmienok pre všetky deti, ktoré sa ocitnú v hlavnom prúde vzdelávania v „našej“ materskej škole.

Čo všetko do procesu inklúzie vstupuje, s čím treba rátať, čo pomáha a naopak, čo proces inklúzie nepodporuje, o tom budeme hovoriť v príspevku Inklúzia očami praxe v materskej škole.

Kľúčové slová: materská škola, hlavný prúd vzdelávania, inklúzia, vývin

Zdenka Valeková

Žiak s poruchami učenia v procese inklúzie v bežnej základnej škole

Príspevok je venovaný aktuálnej problematike inkluzívneho vzdelávania na bežnej základnej škole. Poskytuje návod ako efektívne pracovať s intaktnými žiakmi aj žiakmi s poruchami učenia na dosahovaní spoločných cieľov.

Kľúčové slová: inklúzia, inkluzívne vzdelávanie, štýly učenia

Elena Kopcová

Zlepšovanie školskej asistencie v inkluzívnom vzdelávaní (IMAS) na Slovensku a v EU

Príspevok predstavuje analýzu práce, kariéry a podmienok vzdelávania a podpory deťom so zdravotným postihnutím na Slovensku a v Európe. Cieľom je, aby školskí asistenti mohli podporovať výkon práv detí a mladých dospelých so špecifickými potrebami uvedenými v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Opisuje súčasný stav systémom v oblasti inkluzívneho vzdelávania v SR a EU a predstavuje tieto dimenzie systému podpory učenia a rozvoja detí - finančný rámec služieb, cieľová skupina asistentov, spolupráca asistentov s ostatnými zamestnancami, organizácia a správa služby, požiadavky na kvalifikáciu, právny stav, ciele a úlohy asistentov, prístup k informáciám, hierarchia, stav zodpovednosti vo vzdelávacích systémoch, pokračujúci profesionálny rozvoj asistentov a profil pracovnej sily asistentov s kariérnym postupom.

Kľúčové slová: inkluzívne vzdelávanie, dieťa so zdravotným postihnutím, psychologické poradenstvo, sociálna práca, špeciálno-pedagogická korekcia, asistent učiteľa

Michal Čerešník

Vzťahová perspektíva inkluzívneho prístupu

V príspevku sa zameriavame na dôležitosť vzťahu v inkluzívnom prístupe. Špecificky sa zameriavame na vzťah dieťa – rodič, jeho kvality a na to, ako môže ovplyvňovať vzťahy v sekundárnych sociálnych skupinách. Prezentujeme výsledky viacerých našich zistení. Dáta sme získali od dospievajúcich v nižšom stupni sekundárneho vzdelávania, tzn. vo veku 10 až 15 rokov. Využili sme viacero výskumných metód na diagnostiku výchovných štýlov, pripútania, rizikového správania a pod. (napr. Dotazník na zisťovanie spôsobu výchovy v rodine, Dotazník pripútania k rodičom a vrstovníkom, Dotazník rizikového správania). Výsledky naznačujú zmenu rodičovského pôsobenia vo vzťahu k predchádzajúcim údajom z 90. rokov 20. storočia, silné prepojenie rodičovského pôsobenia na rizikové správanie dospievajúcich a nutnosť poznania týchto špecifik v inkluzívnom prístupe ako nevyhnutnej podmienky výchovného poradenstva a prevencie, fungovania školstva a občianstva vo všeobecnosti.

Kľúčové slová: inklúzia, rodina, pripútanie, rizikové správanie

Sekcia: NÁSILIE V ŠKOLE A V RODINE

Judita Malík

Násilie inou optikou

V príspevku sa zameriame na kroky, ktoré sú potrebné k tomu, aby sme vedeli detegovať obeť a násilníka. Na čo mať citlivé oko ešte pred tým, než oslovíme psychológa. Prejdeme si štruktúru pri diagnostike obete násilia ako aj o ceste, ktorú si prejdeme v rámci poradenstva a terapie spolu s klientom, obeťou násilia. Zhrnieme si aktuálne formy boja proti násiliu v rámci prevencie.

Kľúčové slová: povedomie o násilí

Janka Šípošová

Obete násilia a ich sekundárna viktimizácia

Násilie je ako futbal. Všetci „vedia o čo ide“ a práve preto v tejto oblasti vzniká a vzniklo toľko nedorozumení. Ale násilie neznamena len domáce násilie, násilie na deťoch nie sú len „výhovné“ facky a šikana rôznej intenzity, domáce násilie nie je iba „týranie blízkej a zverenej osoby“ a najmä obeť násilia netrpia iba „pod rukou“ priameho páchatel'a a v žiadnom prípade sa utrpenie obetí nekončí jeho „dolapením“ či dokonca odsúdením. V prípade trestného konania (ak k nemu príde) sú to nie nevýznamne traumatizujúce procesy a jednotliví aktéri trestného konania, medzi nimi vyšetrovatelia, advokáti ba aj psychológovia prizvaní k prípadu. Na tieto nie ojedinelé riziká chcem upozorniť v tomto príspevku.

Kľúčové slová: obeť násilia, týranie, druhotná viktimizácia

Eva Mydlíková, Peter Patyi, Denisa Vargová, Ľubica Nicolussi

Rapid testy pre včasnú diagnostiku syndrómu CAN

Cieľom príspevku je predstaviť konštrukciu rýchleho testovania (rapid testing) identifikácie jednotlivých foriem sy. CAN, ktoré je určené pracovníkom prvého kontaktu s dieťaťom (sociálni pracovníci, učitelia, výchovní poradcovia, policajti, zdravotníci a pod.). Úlohou vytvoreného rapid testu je rýchla a jednoduchá identifikácia jednak príznakov a prejavov jednotlivých foriem sy. CAN a jednak rizikových faktorov, ktoré vznik a rozvoj syndrómu podporujú s akcentom na prevenciu. Teoretickým východiskom pre konštrukciu rýchleho testu boli teoretické konštrukty skúmania konfliktov a násilia v sociálnych vedách, konkrétnejšie z piatich kategórií faktorov, podmieňujúcich násilie na dieťati. Rešpektujúc dve základné oblasti skúmania syndrómu (príznaky a rizikové faktory) sme využili analyticko-deduktívne metódy a skonštruovali sme 4 základné formy dotazníka sy. CAN, s rešpektovaním psychosociálnych vývinových štádií dieťaťa. Dotazník po niekoľkoúrovňovom testovaní bol distribuovaný na pracoviská sociálnoprávnej ochrany úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a mimovládnych organizácií. V súčasnosti sa výsledky spracovávajú štatistickým programom SPSS a máme sú dostupné výsledky faktorovej analýzy. Po ukončení zberu údajov sa vypracuje šandardizácia testov v oblasti príznakov a rizikových faktorov, vzhľadom na formu syndrómu a vek dieťaťa. Pomocou vytvorených a šandardizovaných rapid testov pre slovenskú populáciu bude možné podporiť pracovníkov prvého kontaktu pri rozhodovaní, či a ako rýchlo dieťa distribuovať na hĺbkovú diagnostiku a ďalšiu starostlivosť špecialistov pre sy. CAN.

Kľúčové slová: test, výskum, násilie, deti, príznaky, prejavy

Irit Luzia, Yael Abraham

Fenoménn mladých páchatel'ov sexuálneho násilia

ELEM je poprednou neziskovou organizáciou v Izraeli, zaoberajúcou sa vývojom a rozvojom programov na podporu kvality života ohrozenej mládeže. Jednou z oblastí, ktorej sa táto organizácia venuje, je sexuálne zneužívanie. Program vedie Dr. Talya Etgar, ktorá sa špecializuje na diagnostické a terapeutické služby deťom a mladým dospelým, ktorí boli obeťami sexuálneho zneužitia, alebo sami zneužili iných mladistvých. Organizácia má niekoľko centier v Izraeli, ktoré poskytujú terapiu jednotlivcom, skupinám a rodinám týchto mladistvých.

Fenoménu sexuálneho zneužívania medzi mladistvými sa začala venovať pozornosť koncom 70. rokov. Kvôli absencii výskumov alebo akýchkoľvek základných poznatkov využívali terapeuti teórie platné pre dospelých klientov. V Izraeli sa tejto problematike začala venovať pozornosť až v polovici 90. rokov. Podľa oficiálnych údajov počet ohlásených prípadov konzistentne rastie každý rok. Z celkového počtu 3000 nových prípadov ohlásených každý rok, iba niekoľkým stovkám je poskytnutá terapeutická intervencia. Príspevok sa zaoberá takými otázkami, ako: kto sa stáva mladým sexuálnym násilníkom, čo ho priviedlo k sexuálnemu zneužívaniu, prečo dochádza k nárastu výskytu tohto fenoménu a aký terapeutický prístup je efektívny pre deti a mladých dospelých.

Lenka Nemcová

Pomoc v online priestore počas suicidálnej krízy

Online priestor je prirodzenou súčasťou života súčasnej generácie mladých ľudí. V náročných životných situáciách vplyvom bariér, vývinového obdobia a iných faktorov však zriedka vyhľadajú vedenie odborníka a osamote zostávajú aj pri suicidálnych myšlienkach. Pomoc v náročných problémoch a krízových situáciách hľadajú prednostne v prostredí internetu. Príspevok pojednáva o štatistikách kontaktov na internetovej linke dôvery pre mladých ľudí IPčko.sk a zároveň opisuje skúsenosti v rámci projektu Online terénneho programu, ktorého úlohou je mapovanie sociálnych sietí a diskusií. Cieľom príspevku je priblížiť aktuálne fenomény i riziká v online priestore pre mladých ľudí a prispieť tak k edukácii odborníkov pracujúcich s mládežou v tejto problematike. Príspevok tiež opisuje vybrané postupy zamerané na prevenciu a zníženie počtu suicidálnych myšlienok a správania u mladých ľudí v online priestore.

Kľúčové slová: online priestor, sociálne siete, suicidálna kríza, mladí ľudia

Branislav Kožuch

Inovatívne intervenčné nástroje využiteľné pri eliminácii extrémizmu mladých ľudí

Kým dieťa poslúcha, učí sa, nerobí problémy a hlúpostami nezaťažuje dospelých, tak je v poriadku. Ostatné, čo sa deje v jeho hlave a srdci, v takom prípade vraj nie je až tak dôležité. Je toho veľa, čo takto zostáva úmyselne neviditeľné a skryté za „zatvorenými dverami“ zdanlivo bezproblémových rodín i jednotlivcov. Kam môže viesť tento postoj, poznáme aj zo slovenskej reality. Preto potrebujeme odvahu otvoriť tie zatvorené dvere a vstúpiť do „zakázaného priestoru“, lebo len vtedy budeme naozaj odstraňovať príčiny.

Kľúčové slová: otvorenosť, rodina, charakter, hodnoty, integrita

Sekcia: PREVENCIA RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA

Eva Smiková, Zuzana Vojtová, Alena Kopányiová

Prevenca rizikového správania detí a mládeže - možnosti a limity

V príspevku bude predstavený program PRE-RISK, ktorý bol overovaný v rámci výskumnej úlohy VÚDPaP. Ide o program tzv. selektívnej prevencie rizikového správania, viacúrovňový, realizovateľný na lokálnej úrovni a tzv. šitý na mieru danej cieľovej skupine a podmienkam v danej lokalite. Overovanie programu sa realizovalo v spolupráci s CPPPaP Bratislava III. a CPPPaP Bytča. Hlavnými konceptmi preventívnych aktivít bola práca s vnímaním rizika (risk competency), Motivačné rozhovory (Miller, Rollnick) a Transteoretický model zmeny (Prochazka, DiClemente).

Kľúčové slová: prevencia, program PRE-RISK

Alojz Nociar

Ponuka alkoholu od dospeljej osoby a pitie s následkom podnapitosti a opitosti vo vzťahu k užívaniu marihuany

Pri prehľadoch hlavných výsledkov školských prieskumov TAD (Tabak, alkohol, drogy) bližšie prezretie dát počas ich zadávania odhalilo určitú tendenciu, ktorú sme si predtým nevšimli. Týkala sa veku prvého zážitku farmakologických účinkov alkoholu (vek prvej podnapitosti) voči veku prvej ponuky alkoholu od dospeljej osoby. Pri predchádzajúcich prieskumoch sme len vypočítali priemerný vek v týchto dvoch bodoch, pritom celková tendencia bola: prvá ponuka do dospelého príde v priemere včasnšie, kým prvé pociťovanie účinku alkoholu (podnapitosť, "udrelo mi to do hlavy") sa oneskorí o približne jeden rok.

Ukázalo sa, že medzi jednou štvrtinou až tretinou prípadov je to práve naopak: prvýkrát pociťovaný efekt alkoholu príde skôr, ako ponuka alkoholu od dospeljej osoby. Skúsili sme zistiť ako sa toto obídenie „iniciačnej“ ponuky pri alkohole vzťahuje k fajčeniu najviac užíwanej nelegálnej drogy – marihuany. Vytvorili sme tri skupiny (ponuka alkoholu aj efekt v tom istom roku – ponuka skôr a efekt neskôr – efekt skôr než ponuka), ktoré sme porovnali vo vzťahu k marihuane. Výsledky ukázali, že v prvých dvoch skupinách bolo užívanie marihuany menej časté (užitie marihuany: 41,4 %, neužitie: 58,6 %), ako v tretej skupine (užitie marihuany: 59,4 %, neužitie: 40,6 %).

Preto sme otázky z TAD zaradili aj do prieskumu ESPAD v roku 2019 a výsledky ukázali rovnaký, dokonca ešte výraznejší trend. Záverom sa rozoberajú možné implikácie tohto zistenia pre tzv. teóriu vstupnej brány („gateway theory“) do užívania drog.

Kľúčové slová: alkohol, marihuana, vek ponuky, užitie marihuany, vstupná brána

Zuzana Dankulincová

Úloha rodiny, rovesníkov a školy v zmierňovaní emocionálnych problémov a problémov v správaní

Emocionálne problémy a problémy v správaní sa vyskytujú v populácii dospievajúcich relatívne často. Je uvádzané, že nimi trpí až jedna pätina dospievajúcich. Zároveň môžu tieto problémy závažným spôsobom ovplyvniť ich úspešnosť vo vzdelávacom systéme, uplatnenie na trhu práce, ale i fungovanie v oblasti sociálnych vzťahov, čo môže úzko súvisieť s ich životnou spokojnosťou a kvalitou života. Zámerom dvoch výskumných štúdií, HBSC a Care4Youth, bolo preto sledovať charakteristiky sociálneho kontextu dospievajúcich s emocionálnymi problémami a problémami v správaní s cieľom identifikovať protektívne faktory, u ktorých je možné predpokladať pôsobenie v oblasti prevencie či zmierňovania uvedených problémov. V rámci sociálneho kontextu sa zameriame na prezentovanie úlohy rodiny, rovesníkov a školy vo vzťahu k výskytu emocionálnych problémov a problémov v správaní vychádzajúc z výsledkov vyššie spomenutých štúdií.

Kľúčové slová: emocionálne problémy, problémy v správaní, sociálny kontext, HBSC, Care4Youth

Ľubomír Tichý

Prevenca rizikového správania v školskom prostredí - príklady zlej praxe

Príspevok sa zaoberá nad súčasnou situáciou realizácie prevencie rizikového správania detí a mládeže a celkovo prevenciou sociálno-patologických javov v základných a stredných školách. Napriek snahe štátu, aby sa realizovali odborne garantované a overené preventívne aktivity a programy, neustále sa na pôdu škôl dostávajú rôzne organizácie s jednorazovými, neoverenými, neefektívnymi aktivitami, ktoré nespĺňajú ani minimálne kritéria účinnej prevencie a pôsobia skôr naopak. Je načase zamyslieť sa, či nie je najvyšší čas urobiť opatrenia na reguláciu tohto javu. Môže ísť o povinnú "akreditáciu" či už organizácií alebo ponúkaných aktivít a programov. V tomto procese môžu významnú rolu zohrať práve CPPPaP, ktoré majú na to odborné zázemie a prevencia je jednou z ich kľúčových činností. Samostatnou kapitolou je chýbajúca evalvácia účinnosti realizovaných programov, aj takých ktoré sú odporúčané ministerstvom školstva.

Kľúčové slová: prevencia rizikového správania, neefektívne a rizikové aktivity a programy, CPPPaP, akreditácia, príklady zlej praxe, neefektívne metódy v prevencii, hodnotenie účinnosti preventívnych programov

Martin Valach

Postavenie prevencie v mediálnej výchove

Hlavnou témou príspevku s názvom „Postavenie prevencie v mediálnej výchove“ v rámci medzinárodnej konferencie „Dieťa v ohrození“ ktorá sa uskutočnila v dňoch 7-8.11. 2019 v Bratislave je význam zvyšovania mediálnej gramotnosti ako nástroja na prevenciu sociálno – patologických javov u adolescentov. Cieľom je poskytnúť základné informácie o dôležitosti postavenia mediálnej gramotnosti vo vzdelávacom prostredí, najmä u adolescentov. Uviesť príklady práce s mládežou na túto tému, rovnako ako zdôrazniť náročnosť orientácie v mediálnom prostredí v dobe informačného pretlaku. Ruka v ruke s mediálnou výchovou a prevenciou sociálno – patologických javov je aj postavenie a úloha sociálnych sietí medzi mladými ľuďmi, ktoré okrem veľkého prínosu nesú so sebou riziko kyberšikanovania, ohrozenia virtuálnej bezpečnosti či krádeže identity. Spomínané fenomény sú tiež dôležitou časťou príspevku.

Kľúčové slová: mediálna gramotnosť, prevencia, hoax, fake news, kyberšikanovanie, virtuálna stopa.

Erik Papp

Prevenca extrémizmu v podmienkach strednej školy

Témou príspevku je opis činnosti školského psychológa pri intervencii v oblasti rizikového správania adolescentov v podmienkach strednej školy s dôrazom na prejavy extrémizmu. Pod pojmom extrémizmus chápeme najmä pravicový extrémizmus, xenofóbne a nenávistné prejavy. Vytvorenie a aplikácia intervenčného programu je jednou zo základných činností školského psychológa. Za najväčšiu výhodu pritom považujeme jeho znalosť sociálnej klímy konkrétnej školy, vzťahov medzi žiakmi v triede, možnosť preventívne aj intervenčne pôsobiť v triede počas dlhého časového obdobia a tiež možnosť úzkej spolupráce s inými odborníkmi pôsobiacimi v škole – špeciálnym pedagógom, triednym učiteľom, koordinátorom prevencie a pod.

Kľúčové slová: extrémizmus, prevencia, školský psychológ

Jan Kožnar

Výcvik v skupinových formách korektívnej a psychoterapeutickej práce s deťmi a mládežou (história a súčasné vyhliadky)

Príspevok bude pojednávať o tzv. výcvikoch SUR, ich princípoch, histórii od roku 1978, úlohe VÚDPaP v rámci organizácie takýchto výcvikových aktivít. Načrtnuté budú základné teoretické východiská, ciele, formy práce a ich využitie v praxi poradenských zariadení pri riešení prevencie a intervencie rizikového správania detí a mládeže.

Kľúčové slová: výcvik, SUR, korektívna a psychoterapeutická práca, výcviková komunita

Piatok, 8.11.2019
PLÉNUM

Ol'ga Zápotočná, Kamila Urban

Vývin raných jazykových kompetencií u detí zo sociálno-ekonomicky znevýhodňujúceho prostredia

Je všeobecne známe a empiricky dobre zdokumentované, že sociálne prostredie rodiny má vo vývine ranej jazykovej gramotnosti detí rozhodujúci význam a dlhodobý vplyv. Málo podnetné prostredie spolu s nízkym socioekonomickým statusom rodiny patrí k najzávažnejším rizikovým faktorom akademickej úspešnosti. Sledovanie jazykových kompetencií detí zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia poukazuje na špecifickú štruktúru a pravdepodobne aj rozdielu prediktívnu validitu jednotlivých indikátorov jazykového vývinu. Výsledky naznačujú, ktoré zo sledovaných ukazovateľov sú na rizikové faktory sociokultúrneho prostredia citlivejšie a sú interpretované z hľadiska možností predškolskej intervencie a edukácie. Príspevok je súčasťou série dopadových štúdií zameraných na sledovanie efektov novej koncepcie jazykového vzdelávania v Štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie v MŠ (z r. 2016).

Kľúčové slová: vývin gramotnosti, indikátory, sociálno-ekonomický status rodiny

Magdaléna Špotáková

Rozumejú deti z marginalizovaných rómskych komunit jazyku učebníc?

Príspevok je témou do diskusie o príčinách školskej (ne)úspešnosti detí z MRK. Vychádza z výsledkov výskumu, v ktorom sa experimentálnou testovou batériou zisťovala úroveň porozumenia slovenčiny v písanej podobe u detí z MRK s rómskym materinským jazykom v porovnaní s kontrolnými skupinami. O výsledkoch možno diskutovať z dvoch rôznych uhlov pohľadu: efektívnosť vyučovania slovenského jazyka u detí z MRK a adekvátnosť jazyka učebníc.

Sekcia: RODINA, ROZVODY, MEDIÁCIA

Dagmar Kopčanová, Bronislava Švehláková

Odborná poradenská intervencia rodinám v rozvodovom konflikte

Striedavá osobná starostlivosť rodičov o deti je aktuálnou problematikou súčasnej teórie ako aj praxe. V praxi sa stretávame s rôznymi názormi poradenských pracovníkov na jej využívanie a ešte odlišnejšími názormi sudcov a kolíznych opatrovníkov, ba aj samotných rodičov. Príspevok prináša vybrané informácie z výskumu VÚDPaP realizovaného medzi reprezentantmi pomáhajúcich profesií. Naša výskumná vzorka pozostávala zo psychológov z referátov poradensko- psychologických služieb, ďalej sociálnych pracovníkov- kurátorov (rezort práce sociálnych vecí a rodiny), ale aj psychológov pôsobiach v oblasti výchovného a psychologického poradenstva (rezort školstva), zaoberajúcich sa zverením dieťaťa do výchovy po rozvode/rozchode rodičov. Pre porovnanie sme oslovili aj mediátorov, kontakt s ktorými nám sprostredkovala ARMS. Aj keď výskumná vzorka posledných oslovených respondentov nebola dostatočne veľká, predsa len poslúžila aspoň na jednoduchú orientáciu a čiastočné porovnanie niektorých výsledkov s našou pôvodnou výskumnou vzorkou. Metódy výskumu: Respondentov pre výskum ($\Sigma = 299$) sme získali náhodným výberom. Použili sme vlastný výskumný nástroj- dotazník, ktorým sme mapovali úroveň informácií, názorov a postojov pracovníkov jednotlivých profesijných zameraní. Hlavné zistenia: z výsledkov výskumu vyplynulo, že takmer 68 % našich odborníkov v oblasti pomoci rodinám využíva - (či už v plnej miere, alebo aspoň čiastočne), možnosti odbornej multidisciplinárnej spolupráce. No stále je tu ešte približne 32 % odborníkov, ktorým sa spolupráca s ďalšími kolegami - odborníkmi nedarí, resp. sa o ňu ani nepokúšajú. V závere štúdie preto diskutujeme aj návrhy na možné riešenia.

Kľúčové slová: rozvod/rozchod, striedavá osobná starostlivosť rodičov o deti, multidisciplinárna spolupráca, CPPPaP, RPPS, kolízni opatrovníci, mediátori

Jana Pružinská

Rodinná mediácia a starostlivosť o maloleté dieťa rozvádzajúcich/rozchádzajúcich sa rodičov

Rodinná mediácia rieši zložité a náročné situácie v rodinách, ktoré súvisia s uspokojovaním rôznych záujmov a potrieb jej členov. Z pohľadu konfliktov rodín s prítomnosťou maloletého dieťaťa mediácia vytvára priestor, ktorý má potenciál pre konštruktívne uplatnenie rodičovských práv a preberanie rodičovskej zodpovednosti v situácii rozvodu/rozchodu rodičov maloletých detí. Príspevok sa zameriava na možnosť riešenia konfliktu medzi rodičmi v súvislosti so starostlivosťou o maloleté dieťa formou rodinnej mediácie. Približuje prácu rodinného mediátora a možnosti spolupráce s prizvanými odborníkmi na riešení konfliktu. Charakterizuje výsledok rodinnej mediácie v podobe rodičovskej dohody.

Kľúčové slová: rodinná mediácia, záujem dieťaťa, interdisciplinárna spolupráca, rodičovská dohoda

Andrea Cisárová

Deti v medzinárodnom priestore a ich ochrana v kompetencii štátu

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže je v súvislosti s tzv. rodičovskými únosmi činné predovšetkým na základe únosového dohovoru z r. 1980, v ktorom sú priamo upravené povinnosti ústredných orgánov v cezhraničných únosoch, a na ktorý BIIa v niekoľkých ustanoveniach priamo odkazuje. Ide predovšetkým o prijímanie a odosielanie žiadostí o návrat dieťaťa zo/do zahraničia. Centrum je dožiadané buď žiadateľom vo svojej krajine, ktorému poskytuje všeobecné poradenstvo a usmerňuje ho v postupe a v náležitostiach žiadosti, ktorú následne Centrum odôšle prijímajúcemu orgánu v zahraničí. Po odoslaní žiadosti Centrum prostredníctvom zahraničného ústredného orgánu získava všeobecné informácie, právne informácie a informácie o postupe zahraničných orgánov a súdov, s ktorými oboznamuje žiadateľa.

Článok 55 – Spolupráca vo veciach rodičovských práv a povinností:

- všeobecné informácie
- cezhraničná výmena informácií (informácie týkajúce sa dieťaťa, informácie o súdnych konaniach)
- zabezpečovanie prijatia opatrení na ochranu dieťaťa (šetrenia)
- asistencia pri zabezpečovaní informácií či dokumentov nevyhnutných pre činnosť zahraničných orgánov (správy, šetrenia).

Kľúčové slová: únos, výživné, osvojenie

Ivan Lukšík

Kvalita života detí v manželstve a kohabitácii

V rámci druhého demografického prechodu a ďalších spoločenských zmien stúpa na Slovensku počet detí žijúcich v kohabitáciách. V súvislosti s tým sa otvára otázka, aká je kvalita života detí žijúcich v tejto forme spolužitia. Na základe dát z reprezentatívneho výskumu medzi rodičmi detí vo veku 7 – 12 rokov sme zisťovali rozdiely v kvalite života detí žijúcich v rodinách kohabituujúcich partnerov a partnerov v manželskom zväzku. Kvalitu života detí sme sledovali v oblastiach: materiálne a zdravotné zabezpečenie, vzdelávanie, voľný čas, rizikové správanie a vrstovnicke vzťahy. Výsledky ukazujú, že rozdiely v kvalite života detí nie sú spôsobené formou spolužitia, ale ďalšími vplyvmi, ako sú počet detí v rodine a čistý príjem domácnosti.

Kľúčové slová: kvalita života detí, manželstvo, kohabitácia

Lucia Hargašová, Jana Fúsková

Ktoré formy rodičovstva považujeme za dobré?

Príspevok prezentuje postoje slovenských rodičov k tradičným a alternatívnym formám rodičovstva a vybraným minoritám z pohľadu dôvery v ich schopnosť zabezpečiť dieťaťu dostatočne kvalitnú starostlivosť. Reprezentatívnu vzorku tvorilo 1010 rodičov detí vo veku od 3 do 12 rokov. V dotazníku zodpovedali otázky týkajúce sa kvality života ich detí a tiež položky vyjadrujúce ich názor k schopnostiam iných rodičov poskytovať deťom starostlivosť. Ako formy rodičovstva boli boli zaradené napríklad manželia, rozvedení, kohabitujúci, single rodičia, rovnakopohlavné páry, rodičia v nižšom a vyššom veku a pod. Výsledky postojovej zložky porovnávame s doterajšími zisteniami z oblasti postojov voči rôznym skupinám rodičov, diskurzov rodových rolí a rodičovstva na Slovensku. Skúmali sme aj súvislosť medzi mierou individuálnej dôvery, resp. nedôvery v rôzne formy rodičovstva a vybranými demografickými charakteristikami (vek, pohlavie, veľkosť sídla, vierovyznanie).

Kľúčové slová: rodičovstvo, postoje, alternatívne formy rodičovstva

Zuzana Gócze Kucharová

Práca so životnou históriou u dospelých v náhradných rodinách ako prevencia ťažkostí pri formovaní identity

Obdobie dospievania je jedno z najťažších období života jedinca. K jeho základným vývojovým úlohám patrí okrem fyzických, emocionálnych a kognitívnych zmien aj hľadanie identity. Pri neúspešnej tvorbe identity, t.j. pri neprítomnosti alebo aktívnom odmietaní seba samého, môže nastať tzv. difúzna identita, ktorá sa prejavuje ťažkosťami pri fungovaní v každodennom živote. U dospelých vyrastajúcich v náhradných rodinách je toto obdobie o to náročnejšie, že dospelý si kladie otázky súvisiace s neznámymi a náročnými aspektmi jeho životného príbehu (napr. pôvodom a raným detstvom). V príspevku priblížime východiská a spôsoby poradenskej práce so životnou históriou v náhradných rodinách. Taktiež predstavíme kazuistiku dospelého dieťaťa, s ktorou sme pracovali prostredníctvom metodiky knihy života ako nástroja, ktorý pomáha pri zvládaní spracovania životného príbehu detí a dospelých, a tým významne prispieva k formovaniu zdravej identity.

Kľúčové slová: adolescencia, formovanie identity, náhradná rodinná starostlivosť, životná história

Sekcia: DIEŤA V ONLINE PRIESTORE

Alena Kopányiová

Deti a mládež v online priestore z pohľadu rozvoja ich socializácie

Online priestor a komunikácia v ňom ovplyvňuje životný priestor a socializáciu dieťaťa. V príspevku sa zameriame na zistenia ako čas a najmä sociálne prostredie (vplyv rodiny, školy, kamarátov) strávený na internete, vplýva na rozvoj sociálnych zručností, pričom rodičia majú zásadný vplyv na to, ako ich deti internet používajú. Z pohľadu teórie motivácie k používaniu internetu (Reinecke a kol. 2012) nám internet poskytuje napr. riadenie nálad alebo z pohľadu teórie užívania (McQuail, 2009), kedy si jedinec na internete uspokojuje kognitívne, afektívne ale aj personálne a sociálne potreby. V školských prieskumoch zisťujeme zníženie pitia u mladých (TAD 2018) a jedným z faktorov, ktoré sú za týmto znížením, sa ukazuje zmena trávenia voľného času detí a mládeže.

Daniela Husárová

Využívanie moderných technológií u adolescentov – vybrané zistenia HBSC štúdie

Nové informačné a komunikačné technológie sa stali neodmysliteľnou a formujúcou súčasťou života dnešných adolescentov. Tí čoraz viac uprednostňujú trávenie svojho času pri počítači či už hraním hier alebo na internete vo všeobecnosti, čo môže ovplyvniť nielen ich zdravie, životnú spokojnosť, ale aj fungovanie v sociálnom kontexte. Výsledky medzinárodnej HBSC štúdie poukazujú na to, že každému piatemu školákovi ľahšie zdôveruje so svojím prežívaním v online priestore ako pri osobnom stretnutí a 40% školákov vo veku 13 a 15 rokov sa priznalo, že používa mobil, aby sa cítili lepšie, keď im je nanič. Dopady nových technológií však veľmi úzko súvisia s tým, kto, akým spôsobom a v akom kontexte ich využíva, pričom veľmi dôležitú úlohu zohráva práca rodičovská mediácia, ktorá by mala napomáhať k reflexii a lepšiemu spracovávaní informácií v digitálnom svete. No nedostatok skúsenosti a kompetencií rodičov v tejto oblasti môže viesť k nedostatočnému napĺňovaniu týchto cieľov.

Kľúčové slová: digitálne technológie, zdravie, adolescenti

Matej Čakajda

Národná koncepcia ochrany detí v digitálnom priestore

NKS ďalej aktuálne pracuje na tvorbe Národnej koncepcie ochrany detí v digitálnom priestore. V roku 2018 bola zriadená pracovná skupina pre jej prípravu v rámci úlohy strategického cieľa č. 3 „Predchádzanie inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa“, ktorej členmi sú zástupcovia MV SR, MS SR, MZ SR, MK SR a MŠVVaŠ SR, ÚPSVaR, Koalície pre deti Slovensko a občianskeho združenia eSlovensko. Koncepcia je zameraná na vytvorenie uceleného konceptu toho, aké riziká existujú v súvislosti s používaním informačno-komunikačných technológií deťmi a ich pôsobení v digitálnom priestore, a ako je v danej súvislosti potrebné sa chrániť v online priestore. Cieľovou skupinou koncepcie sú rodičia, učitelia a aj samotné deti. V rámci definovania jednotlivých úloh koncepcie sa predpokladajú aj aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia daných cieľových skupín o tejto problematike (rôzne formy kampaní a preventívnych aktivít). Práce na koncepcii stále prebiehajú, predloženie materiálu vláde SR sa predpokladá v roku 2019.

Magdaléna Petrjánošová

Sú deti online ohrozené? Ak áno, aké nástroje im dať k dispozícii, aby to zvládli?

Už zhruba od 90-tych rokov minulého storočia odborná i laická verejnosť hovoria o úžasných možnostiach, ale aj o rizikách používania internetu. Dnes, keď konečne existuje dosť spoľahlivých výskumov o reálnom stave vecí. Môžeme podložené povedať, že tieto očakávania aj obavy boli do istej miery prehnané. Zároveň hlavne pri tých rizikách sa akosi automaticky myslí skôr na deti a mládež. V príspevku sa preto pozrieme na aktuálne výskumy a príklady dobrej praxe (hlavne zo zahraničia) ohľadom online fungovania detí a mládeže, a to v zmysle otázok ohrozenia a bezpečnosti, ale aj využívania a rozvíjania potenciálu online aktivít.

Kľúčové slová: nové médiá, deti, mládež, bezpečnosť, rozvojový potenciál

Dominika Rajznerová

Krízová intervencia v online priestore

Internet sa stal prirodzenou súčasťou života mladých ľudí. Je to prvé miesto, kde hľadajú pomoc, pochopenie a podporu, keď sa cítia osamelo, smutní, prežívajú zložitú situáciu alebo sa ocitajú v kríze. Psychologická linka dôvery pre mladých ľudí IPčko.sk využíva možnosti internetu, na poskytnutie odbornej rýchlej a dostupnej pomoci mladým ľuďom. Príspevok pojednáva o možnostiach poskytovania krízovej intervencie v online priestore, prostredníctvom chatu. Autori sa zameriavajú na identifikáciu krízy v písanom prejave, prácu s emóciami počas krízy a techniky online krízovej intervencie. Príspevok tiež popisuje špecifiká krízovej intervencie pri suicidalite, domácom násilí a sexuálnom zneužívaní.

Kľúčové slová: kríza, online krízová intervencia, suicidalita, domáce násilie, sexuálne zneužívanie

Natália Sláviková

Film ako edukačný nástroj pri ochrane detí v online priestore

Autorka sa dlhodobo venuje zvyšovaniu úrovne mediálnej gramotnosti, mapuje aktuálny stav online ochrany detí a navrhuje riešenia. Jedným z najefektívnejších nástrojov edukácie online ochrany mládeže je film. Vo svojej prezentácii bude rozoberať reakcie na nový slovenský film Kto je ďalší zaoberajúci sa témou internetových nebezpečenstiev.

Kľúčové slová: online násilie, online ochrana detí, edukácia, internet, mediálna gramotnosť, film Kto je ďalší, online nebezpečenstvá, opatrenia, online násilie, kategorizácia, kyberšikanovanie, selfie kilfie, online sexuálne zneužívanie

WORKSHOPY I.

Michelle Fernandes

Medzinárodné štandardy pre raný detský vývin: Projekt INTERGROWTH – 21

Hoci existujú štandardy pre detský rast, pre raný detský vývin štandardy nie sú k dispozícii. Z tohto dôvodu vznikla skupina INTERGROWTH-21st Project infant development vedená Dr. Michelle Fernandes, ktorá vytvorila vôbec prvé medzinárodné štandardy pre raný detský vývin. To sa podarilo využitím prístupu WHO a vyvinutím novej, štandardizovanej, citlivej a zároveň komplexnej neurovývinovej diagnostiky (INTER-NDA) určenej pre 2-ročné deti.

Príspevok bude opisovať cestu nástroja INTER-NDA od jeho zrodu až po implementáciu v 14 krajinách a jeho kľúčovú rolu pri tvorbe medzinárodných INTER-NDA štandardov pre vývin detí vo veku 2 rokov v rámci projektu INTERGROWTH-21st.

Taktiež príspevok oboznámi s ďalšími INTER-NDA projektami, ktoré sa realizujú v mnohých krajinách, kde sa viac ako 9000 detí zúčastnilo jednoročného merania OX-NDA. Na záver bude poskytnutý krátky prehľad najnovšej spolupráce, ktorú sme začali práve tu na Slovensku.

José Stelzer

Úspešný model krízovej intervencie v komunite detí a adolescentov so sebadeštruktívnym správaním

S relatívne malým personálnym zabezpečením sa nám podarilo úspešne riešiť problematiku sebadeštruktívneho správania detí a adolescentov (samovražda, neuposlušnosť liečby pri vážnych ochoreniach, poruchy príjmu potravy) s cieľom rýchleho opätovného začlenenia do spoločnosti. Základné klinické aktivity sa sústredili okolo dvoch veľkých intersystémových stretnutí pri prijímaní a prepúšťaní pacientov za účasti všetkých osôb, ktoré sú zainteresované do krízy (dieťa-adolescent, rodina, škola, sociálne úrady). Teoretické modely, z ktorých sme vychádzali, integrovali prvky vojenskej psychiatrie, teórie systémov, naratívneho a psychodynamického prístupu. Podľa našej evaluácie bolo hlavným terapeutickým faktorom ponorenie pacienta do vysoko morálneho prostredia počas krátkoho prijímacieho obdobia. Táto vysoká morálka bola vybudovaná prostredníctvom a). optimistického terapeutického modelu a b). charizmatického lídershipu.

Martin Kmet'

Ako vytvoriť efektívny individuálny výchovno-vzdelávací program?

Workshop je zameraný na tvorbu individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu pre deti so ŠVVP, v rôzne nastavených modelových prípadoch. Účastník sa oboznamuje s niektorými kľúčovými faktormi, ktoré majú v školskej praxi vplyv na efektívnosť programu.

Kľúčové slová: individuálny výchovno-vzdelávací program

WORKSHOPY II.

Barbara Láštiová, Miroslav Popper

Zmierňovanie predsudkov ako cesta k inklúzií? Použitie rovesníckych príbehov vo vzdelávaní

Na workshope ukážeme, ako sa dá pracovať s rovesníckymi príbehmi zameranými na zmierňovanie predsudkov voči stigmatizovaným minoritám. Vyskúšame si tri aktivity, ktoré sme experimentálne otestovali v rámci riešeného projektu a sú využiteľné vo vzdelávacej praxi. Spoločne budeme diskutovať, za akých okolností tieto aktivity najlepšie fungujú a tiež s akými problémami sa pri nich možno stretnúť. Na výskume sa v roku 2018 zúčastnilo 482 žiakov a žiačok 7. a 8. ročníkov slovenských základných škôl, ktorí boli náhodne pridelení do kontrolnej a experimentálnej skupiny. Žiaci a žiačky v experimentálnej skupine absolvovali počas troch týždňov tri interaktívne aktivity, počas ktorých pracovali s príbehmi o mladých ľuďoch z rôznych menšín. Táto intervencia znížila sociálnu vzdialenosť, zvýšila dôveru a intencie k približujúcemu správaniu, ale nezlepšila postoje ani nezmiernila úzkosť voči Rómom. Intervencia takisto zlepšila postoje voči sekundárnym nečlenským skupinám, ktoré boli zmienené počas aktivít: černochoom, Maďarom a ľuďom fyzickým handicapom. Na záver budeme diskutovať o tom, či a ako podobné intervencie môžu viesť k zvýšeniu podpory inklúzie na školách. Výskum bol podporený z grantu APVV 14-0531.

Kľúčové slová: predsudky, Rómovia, intervencie, vzdelávanie, príbehy

Kristína Blažeková, Jana Fúsková

Ako sa nestratiť v online svete

Online prostredie je typické vysokou dostupnosťou informácií a s tým spojené je i šírenie rôznych dezinformácií, fake news, hoaxov, konšpirácií, či nenávisťných obsahov. Je čoraz náročnejšie posudzovať, ktoré obsahy sú relevantné. Práve táto situácia je výzvou pre pracovníkov s mládežou, zvlášť potom pre učiteľov a učiteľky mediálnej výchovy, či preventistov a preventistky. Workshop pozostáva z dvoch častí. V prvej sa zameria na charakteristiku problematických mediálnych obsahov (aj prostredníctvom reálnych ukážok z prostredia sociálnych médií) a možnosti ako ich odhaľovať, v druhej si účastníci budú môcť prakticky vyskúšať aktivity, ktoré sú využiteľné pri práci s mládežou v tejto oblasti.

Kľúčové slová: online médiá, dezinformácie, mediálna gramotnosť

Janette Motlová

Špecifiká práce s rodičmi detí z marginalizovaných rómskych komunít

Počas workshopu sa budeme venovať odpovediam z praxe na tieto otázky: Čo znamená situačná chudoba a ako sa líši od chudoby generačnej? Aký má dopad na vzdelávanie detí a prácu s ich rodičmi? S čím musí každý pedagóg či odborný zamestnanec počítať, ak vychováva a vzdeláva deti z takéhoto prostredia? Ako vtiahnuť rodičov do procesu výchovy a vzdelávania?

Silvia Bronišová, Ľubica Kövérová, Beáta Sedlačková, Bronislava Kundrátová, Magdaléna Špotáková

Praktické skúsenosti z Detského centra pre vzdelávanie a výskum - Sociálny poradca ako člen multidisciplinárneho tímu

Workshop obsahuje úvodnú prednášku a následnú diskusiu na témy: sociálne poradenstvo v multidisciplinárnom tíme (psychológ, špeciálny pedagóg, fyzioterapeut, logopéd, neurológ), rodina s postihnutým dieťaťom a sociálne služby, rodina v krízovej situácii, mediácia ako metóda pomoci. Súčasťou workshopu budú príklady dobrej praxe.

Kľúčové slová: multidisciplinárny tím, sociálny poradca

Ilan Manor, Dan Gendelman

Rozumové hry ako vzdelávací nástroj podporujúci sociálne, emocionálne a kognitívne schopnosti detí

Workshop sa zameriava na zážitok hrania hier, ktorý poskytuje ideálny priestor pre sebareflexiu a získavanie sociálnych zručností, rozvoj emočnej regulácie a rozumových schopností, čo uľahčuje učiacim sa čeliť komplexným výzvam a pridávať nové heuristiky do ich emocionálnej, sociálnej a kognitívnej výbavy. Počas workshopu sa zahráme stolné hry a preskúmame základné koncepty ako sú mediácia, reflexia a nástroje na zlepšovanie takých schopností, ako sú riešenie problémov, rozhodovanie, spolupráca a komunikácia, pozornosť a sústredenie. Navyše účastníkom poskytneme priamu skúsenosť, ktorá prispeje k úspešnej implementácii v rôznych prostrediach a pre rôznu klientelu, vrátane detí s poruchami učenia, PAS, ADHD atď.

Jana Váchová, Peter Vácha

Inkluzívne vzdelávanie s pomocou špeciálno-pedagogickej podpory v rodinnom prostredí

Pred dieťaťom s akoukoľvek diagnózou sa často zatvárajú brány škôl, pretože sa školy jednoducho boja vzdelávať tieto deti. Takéto a podobné postrehy máme od rodičov detí, ktoré navštevujeme priamo v rodinách. Inkluzívne vzdelávanie na Slovensku vnímajú ako rozprávku, ktorá je v praxi ťažko realizovateľná a plná prekážok. V rodinách, kde vyrastajú deti s rôznymi problémami a deficitmi, sú aj vzťahy zložité a často napäté, pretože vzdelávanie ich detí prináša so sebou napätie, nedorozumenia a konflikty. Prítomnosť špeciálneho pedagóga v týchto rodinách pomáha samotnej rodine veciam lepšie porozumieť, naučiť ich komunikovať so školou, lepšie komunikovať medzi sebou a v konečnom dôsledku naučiť ich pochopiť aj ich vlastné deti.

**Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Bratislava
2019**

"Táto aktivita je spolufinancovaná z prostriedkov Národného projektu Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce (ITMS2014+ 312011W833) a prostriedkov Štátneho rozpočtu."

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY